

A menhely hatékonyságával, munkájával kapcsolatban megdöbentő adatok láttak napvilágot a Felsőmagyarországi Reggeli Hírlap hasábjain 1936-ban: „A miskolci állami gyermekmenhely négy vármegyét s ezenfelül 16 telepet foglal magába. Az árvaszék által elhagyottá nyilvánított gyerekeket karolja fel” csecsemőkortól 15 éves korig, vagy a gyermek tanulmányaitól függően még tovább. „Jelenleg mintegy 3000–3200 gyermek tartozik a menhely keretébe, ebből 44 csecsemő, 12 gyermek és 22 anya van momentán a székhelyen elhelyezve.”³⁶¹

MISKOLC TÖRTÉNETI ALAPÍTÁSÚ GYÓGYSZERTÁRAI (1762–1918)

1868-ban rendelték el a miskolci és a Borsod megyei gyógyszertárak összeírását. Ezeket a törzslapokat, vagy törzskönyveket Budára kellett küldeni, s innen ellenjegyzéssel jóváhagyva az iratokat 1869-ben visszaküldték a vármegyének. A gyógyszertárakról a XIX. századból ez a legpontosabb, legmegbízhatóbb adatsorunk, amelyet a Megyei Levéltár őriz. Minden esetben feltüntették a gyógytár nevét, tulajdonosát és annak végzettségét, de az alapítás – időnként már emlékezetre épülő – időpontját is dokumentálták.³⁶²

Az összeírásból tudjuk, hogy Miskolcon 1762-ben alapítottak először gyógyszertárat, s egy évben kettőt is. Az egyik az „Arany Szarvas” volt, a Szécsén azaz Széchenyi utcán. Tulajdonosa 1846-ban vásárolta meg az üzletet, s feltehetően ekkor költözött Miskolcra. Mayer Rezső volt a neve, s 1839-ben Pesten szerzett diplomát, azaz „okleveles gyógyszerész mester” volt.³⁶³ Hasonlóan ebben az évben alapították az „Arany Sas” gyógyszertárat. Alapító okiratai nem kerültek elő, de 1869-ben a visszaemlékezéseket az alapítás körülményeiről Budán elfogadták. „Miskolcz Város Alsó Búza piac út”-on volt az épület. Egy XX. század elején készült fénykép őrzi az épület emlékéét, az egykori Lichtenstein, mai Ady Endre utcán. Tulajdonosa Ba-

³⁶¹ Az intézmény a háborút túlélte, bár különféle szervezeteket is elszállásoltak az épületben. 1945–1948 között a működéséről alig-alig vannak adatok. Az 1950-es évek első felében a menhely itt megszűnt, az épületeket gyermekkórházzá alakították át. Később a városi tanács, majd fél évtizede a városi önkormányzat hivatali egységei kaptak itt helyet.

³⁶² B.-A.-Z. m. Lt. XV. sz. n. (gyógyszertári törzskönyvek)

³⁶³ B.-A.-Z. m. Lt. XV. IX. csomó

logh István volt, aki gyógyszerész diplomáját 1858-ban Bécsben szerezte.³⁶⁴

Miskolc harmadik gyógyszertára szintén a mai Széchenyi utcán kezdte meg működését. 1803-ban alapították és „Fehér Kígyó” volt a neve. Tulajdonosa pedig Szabó Gyula, aki 1859-ben vásárolta meg a gyógyszertárt Leskó Somától és nejétől. (Ők szintén diplomás gyógyszerésztárosok voltak.) Szabó Gyula több generációs gyógyszerészcsalád alapítója, gyaníthatóan ekkor költözött Miskolcra. Gyógyszerész oklevelét 1855-ben Bécsben szerezte, majd egy év múlva, 1856-ban ugyancsak itt avatták „vegytudorrá”.³⁶⁵ A negyedik gyógyszertár is a Széchenyi utcán működött. Ennek neve „Arany Oroszlán” volt, s 1811-ben alapították. Tulajdonosa az összeírás idején okleveles gyógyszerészként Medveczky Ferenc volt, aki diplomáját Pesten kapta.³⁶⁶ A „Magyar Koronát”, a város ötödik XIX. századi gyógyszertárát az érdeklődő – az előzőekhez hasonlóan – a piac utcájában találhatta meg. 1819-ben állították fel, s tulajdonosa Csáthy Szabó István volt. 1860–1861-ben Radely József gyógyszerésztől vásárolta meg. Közel hasonló időpontokban (1857 és 1866) szerzett gyógyszerész és vegytudori diplomát Bécsben, mint Fehér Kígyó-beli társa, Szabó Gyula, akihez – adataink szerint – rokoni, családi kapcsolatok nem fűzték.³⁶⁷ Az 1870-es években Miskolcnak 21 000 fő körüli volt a lakossága, s ehhez öt gyógyszertár irigylésre méltóan jónak tűnik. A megyei adatok ennél lényegesen „gyengébbek”, hiszen Borsod öt településén összesen öt gyógyszertárt írtak össze. Így Mezőkövesd főutcáján „Az Üdvözítőhöz” gyógyszertárt, amelyet 1831-ben állítottak fel, vezetője ezt megelőzően szerezte diplomáját Pesten. Ónodon a „Szarvashoz” elnevezésű patika 1846-tól működött, vezetője szintén Pesten végzett. Mezőcsáton 1831-től volt gyógyszertár, „Magyar Királyhoz” címezték. Szendrőn a piac utcáján állt 1840-től az „Isteni Gondviseléshez” nevezetű patika. Szentpéter város piacának utcáján „A Szerecsenhez” elnevezésű gyógyszertár volt. Ez 1823 körül nyílt meg. Mindegyikük vezetője Pesten kapta diplomáját.

Az 1868–1869-es összeírás legfontosabb tanulsága, hogy a XIX. század elejétől Miskolcon kialakult az a gyógyszertár-„hálózat”, ami az ezt követő évszázadban csupán megduplázódott. (A város lakossága

³⁶⁴ B.-A.-Z. m. Lt. XV. VI. csomó

³⁶⁵ B.-A.-Z. m. Lt. XV. I. csomó

³⁶⁶ B.-A.-Z. m. Lt. XV. VIII. csomó

³⁶⁷ B.-A.-Z. m. Lt. XV. IV. csomó

pedig megháromszorozódott, hiszen az 1930-as években 60 000 fő körüli lakosa volt Miskolcnak.) A másik fontos megállapítás az, hogy a XIX. század első harmadában mindenütt szakemberek dolgoztak, akik diplomájukat vagy Pesten, vagy Bécsben szerezték.

Azok a gyógytárnevek, amelyek a XIX. században előfordultak, a XX. század első, sőt második felében is – többségükben – ismeretesek. Az elnevezések ugyanis vándoroltak, mint ahogy helyileg is vándoroltak a nevüket nem változtató gyógyszertárak. Volt olyan patika, amely megszűnt, s egy másutt nyitott gyógyszertár később felvette az előző nevét.³⁶⁸ Ezért nem tanulság nélküli a miskolci gyógytárak részletesebb áttekintése.

„Arany Szarvas” (Széchenyi u. 17., Széchenyi u. 8., Erzsébet tér 2.)

A levéltári nyilvántartás szerint Borsod megye 1739. április 30-i határozatával engedélyezte a gyógyszertárat. (Ez a latin irat elveszett.) Más leírás szerint egy 1762-es megyei vizit során már fennállott. Tényleges működési engedélyét azonban 1858-ban kapta meg. 1762-től az elnevezés folyamatos, de a gyógyszertár háromszor változtatott helyet. Az első gyógyszertár helye nem azonosítható, gyógyszerésze viszont igen. Trangus Illés doktor volt, aki Egerből került Miskolcra.³⁶⁹ Házát 1793-ban az akkori Derék utca északi oldalán találjuk, s ez a mai Széchenyi u. 17. számú épület telkével azonos. (A Borsod-Miskolci Hitelbank, Széchenyi u. 15–17. sz.) Ha házában volt a patikája, akkor itt vélhetjük felfedezni Miskolc első gyógyszertárát.

Trangus doktor patikanyitási kérelmét 1735-ben és 1736-ban tárgyalta a város tanácsa. A patikaalapítást a doktor saját telkén engedélyeztették, s hozzájárultak, hogy „abban nem színmézszel, hanem nádmézszel csinált reggeli italokat vagyis rosolís”-t is árulhasson. Az „égett bort” csakis városi árendátoroktól, korcsma-bérlőktől vásárolhatta. (Ez a ház egy görög kereskedő kőháza volt, a Kossuth u. mai 7. számú házával azonos épület. Miskolc első gyógytára tehát itt volt, s innen költözött tovább a későbbi években.) Egy 1741-ben készült jegyzőkönyv arról tanúskodik, hogy Trangus Illés megállapodásra jutott egy városi ser- és pálinkafőző bérlővel, s ezentúl nem a Szepességből fogja hozatni, hanem a helybeli mester szállítja neki a szükséges alapanyagokat (malátát, nádmézszet stb.) Lehet, hogy Trangus doktor teázóval egybekapcsolt patikájából lett az első gyógyszertár, hiszen egy jubileumi szövegben a következő olvasható:

³⁶⁸ GÖRÖMBÖLYI L. 2000. 26–154. pp.

³⁶⁹ MARJALAKI KISS L. 1962. 98. p.

„Trangus egri orvostanár, aki a miserieknek volt az orvosa, alapította az Arany Szarvast 1765(!)-ben. Egyik egri kanonok, régi orvosa iránti hálából, az új miskolci gyógyszertár címerül egy kézzel faragott, fadarabokból összeállított, természetes nagyságú aranyozott szarvast ajándékozott Trangus orvostanárnak. Így készült az idő folyamán országos hírré szert tett Arany Szarvas címer a patika fölé.”³⁷⁰

A XIX. század első harmada, közepe táján tehetette át cégérét és székhelyét a patika a Széchenyi u. mai 8. számú ház földszinti, utcai traktusába. E ház (emeletréépítés előtti állapotából tudjuk, hogy) 1812-ben épült és Stajovics Péter görög kereskedő volt építtetője(?) és tulajdonosa. Az 1895-ben készült első miskolci lakcím és névtár szerint még itt (az akkori Széchenyi u. 56. szám alatt) működött Rácز Jenő gyógyszerésze. Termék vagy áruajánlatában elsősorban szépítőszerek, piperekellékek, háztartási szerek, de állat- és embergyógyászati kellékek jelentek meg. Többször hivatkozik a „régı gyógyászatban használt” és jól bevált szerekre, nemkülönben a „saját készítményű különlegességekre”.

1896–1898 között épült az Erzsébet tér ma már kétemeletes sarokháza. Emeletét a mindenkorı polgármester lakóházának szánták, földszinti részeit pedig jóhírű kereskedők városi üzleteinek. 1897 áprilisában tudósított a helyi sajtó arról, hogy dr. Rácз Jenő ide költözteti gyógyszertárát.³⁷¹

„Arany Sas” (Ady E. u. már nem létező 24. sz.)

1869-ben – amikor a gyógyszertár tulajdonosa Balogh István volt – Budán tudomásul vették a visszaemlékezésekre hivatkozó 1762-es alapítást. Tény igaz, hogy e két időpont között eddig nem került elő újabb adat. 1869–1895 között ismét hiányoznak a feljegyzések. Ekkor feltűnik az „Arany Sas” Újházi Kálmán tulajdonában lévő gyógyszer-tárként. 1912-ben már Resorszky Emilt jegyzik.³⁷² (Az épület megegyezik azzal a helymegjelöléssel, amelyet az 1869-es leírás tartalmaz.) Ez az egyemeletes épület és déli szomszédja az 1920-as évek elejéig állhatott fenn. Erre utal a „Király úti ház Rt.” iratanyaga. Az építı társaság 1923-ban alakult azzal a céllal, hogy két darab, egyemeletes lakóházat épít fel egymás mellett. Az egyik „lakóház céljaira fog használtatni, s egészen beépítetlen területen építetik.” A szomszédos egyemeletes épület változatlanul megmarad, s ennek északi

³⁷⁰ Szabadság, 1897. április 21.

³⁷¹ DOBROSSY I. 1996. 193–197. pp.

³⁷² GOMBÁR I.–PEIKER B. 1912. 84. p.

szomszédja is, amely a nagykiterjedésű sarki épület, az „Arany Kassa” vaskereskedés épülettömbje.

Az iratokhoz mellékelte helyszínrajz szerint az utcai front 13,50 méter az udvari front 34–36 méter. Az utcán van egy 5x6 méteres belterületű üzlet, emellett a Búza tér felé kapubejáró majd egy 4,8x6 méteres alapterületű helyiségben kapott helyet a „Sas” gyógyszertár. A gyógyszertár oldalán az udvar irányában 5 darab, különböző nagyságú szoba helyezkedett el, valamennyit irodának rendezték be. Az emeleten az üzlet feletti részen 3 szobát alakítottak ki. A kapubejárótól a gyógyszertárig pedig öt szobát alakítottak ki az emeleten. Az udvar felőli részen pedig újabb, 3 szobás lakás következett. A nagy alapterületű új épületegyüttes földszinti traktusaiban tehát üzletek, nagy kocsibejáró volt, az emeleti részeken pedig három, nagy alapterületű több szobás lakás.³⁷³

„Fehér Kígyó” (Széchenyi u. 31., Kazinczy u. 2., Széchenyi u. 33.)

Egy 1932-ben készült jegyzőkönyv számára az akkori tulajdonos elmondta, hogy a gyógyszertárat Tállyán alapították, ott is működött, s onnan került Miskolcra 1803-ban vagy 1813-ban. A gyógyszertári törzskönyv már 1869-ben az 1803-as alapítást fogadta el hitelesnek. Arról, hogy 1803–1875 között hol, a főutca mely részén működött a patika, nem szólnak – azonosítható – feljegyzések. Az első fontos adat 1876-ból származik, s arra utal, hogy a mai Széchenyi u. 31. sz. alatti hosszú, de 1702-től nyomon követhetően beépített telket megvásárolta Szabó Gyula dr., jeles miskolci gyógyszerész. Ő építtette a pesti Kapay és Eserven nevű céggel azt az egyemeletes épületet, amelynek teljesen átalakították homlokzatát, s még két jellegtelenszintet is emeltek rá. A beépítés az 1960-as évek „stílusát” sejteti. Ezzel a homlokzattal emelték a Három rózsza egykori szálloda párkánymagasságába az épületet, s közelítették a hitelintézeti palota környezetéből kilógó, 1913-ban robusztusra emelt tömegéhez. Egy 1913–1914 között készült városi képeslapon jól látható az eredeti épület és a gyógyszertár feliratának részlete. Csupán a gyógyszereszek cserélődtek. 1898-ban Popovics Antal, de 1911–1912-ben már Kellner és Fodor az új tulajdonos.³⁷⁴

³⁷³ DOBROSSY I. 1996. 198–199. pp., GÖRÖMBÖLYI L. 2000. 117. p. Az „Arany Sas” ebben az épületben működött tovább 1943–1944-ig, s Kellner Ödön tulajdonában volt. Az államosítás után az épület lebontásáig – 1970-es évek közepe – itt működött a már nem „Sas”, vagy „Arany Sas”, hanem a 19/37. számú Ady E. utcai gyógyszertár.

³⁷⁴ B.-A.-Z. m. Lt. XV. I. csomó, GOMBÁR I.–PEIKER B. 1912. 84. p.

Az akkori Forgó-híd (mai Kazinczy–Szemere–Széchenyi utcák találkozási pontja) a város egyik legforgalmasabb, a közeli takarékpénztárak és bankok miatt pedig talán a legértékesebb üzleti része volt Miskolcnak. Ezért történt, hogy egy itt megnyitni szándékozott újabb patika élénk ellenkezést, visszhangot váltott ki. A város hetedik gyógyszerárát szerette volna Csemiczky Frigyes működtetni. Azzal az indokkal utasították el, hogy minden 10 000 fő után indokolt egy patika megnyitása, s így Miskolcnak ilyen intézményre legalább egy évtizedig nem lesz szüksége.³⁷⁵

„Arany Oroszlán” (Széchenyi u. 111. sz. és Széchenyi u. 74.)

Az 1811-ben alapított gyógyszerár első vezetője Kuntsch Márton volt. Ez év június 14-én mutatta be gyógyszerész diplomáját Borsod vármegye közgyűlésének, s még ekkor „kihirdettetett, hogy nevezett Miskolczon patikát nyithasson.” A következő évben a patikárius úr új üzletet nyitott – tudjuk meg Benkó Sámuel főorvos közgyűlési bejelentéséből, de nem sokkal ezután elhunyt. 1812–1832 között az „Arany Oroszlán” gyógyszerésze Árvay Török Sándor, aki gyógyszerész oklevelét bejelentkezésekor bemutatta. 1853–1868 között Böszörményi József a gyógyszerész, majd az ez évi országos összeírás már Medveczky Ferencet jegyezte fel, s ő volt itt 1876-ig.³⁷⁶ Ez azért fontos dátum, mert a mai Szentpáli–Széchenyi u. sarkán – helyét ma a Centrum Áruház tömbje foglalja el – állt az épület, amelyről legenda történetek jártak szájról szájra. Így „a hatalmas aranyra festett cégér lógott az utcára, két lépcsőn lehetett lemenni a misztikusan sötét, hűvös, ragyogóan tiszta helyiségbe, ahol a polcokon száz meg száz üveg sorakozott egymás mellett. Kezükben ákombákom cédlákkal jártak ide az emberek. Ez volt az Arany Oroszlán patika. Déryné ifjasszony is beszaladt ide egy flastromért, kellett ez akkor a szépséghez. A művésznő különben kétszeres vonatkozásban is állott a gyógyszerészettel. Atyja: Schönbach József patikatulajdonos volt és a diva egy időben olthatatlan szerelmet érzett egy Batsó nevű patiká-

³⁷⁵ Az 1920-as évek végén a „Fehér Kígyó” gyógyszerár Barack Gyula neve alatt a Kazinczy–Széchenyi utca túlsó sarkán, a főutcára néző homlokzattal nyitott új kaput a rászorulóknak. A gyógytár itt mindössze két, két és fél évtizedig üzemelt (a Nemzeti Hitelintézet foglalta el a helyét.) A háború után, de még az államosítás előtt (1948-ban) a „Kígyó” gyógyszerár a Széchenyi u. 33. szám alatt tűnik fel. Az 1950-es években a 19/40-es számot kapta, s ezt megtartotta 1989–1990-ig.

³⁷⁶ B.-A.-Z. m. Lt. XV. VIII. csomó

russegéd iránt. Nem is hívták Miskolcon másképp, mint Patyikás Rózának.”³⁷⁷

1876-ban ezt az épületet vásárolta meg (cégérestől) Hercz Mór gyógyszerész. Haláláig, 1894-ig vezette az üzletet. Ekkor került Barack Gyula kezébe, majd 1914-től Hercz János vezette. Ő Hercz Mór fia volt, s 1931-ben ő változtatott üzletet. Ekkor került az Arany Oroszlán mai helyére, a Széchenyi u. 76. alá.³⁷⁸

„Magyar Korona” (Széchenyi u. 11. sz.)

A földszintjén korábbi kereskedő üzletből átalakított gyógyszerteret és nagy kapubejárót, emeletén pedig egy három- és egy kéttáblakos lakást magában foglaló, egyemeletes barokk épületet (a szomszédos Ferenczi-könyvüzlettel) 1963-ban bontották le. A négyemeletes, téglahomlokzatú, erkélyes ház, földszintjén gyakran változó üzlethelyiségekkel három ősi szalagtelket, annak építményeit, illetve építménymaradványait tüntette el az 1964–1965-ös beépítéskor. Az eltelt három évtized szinte kitörölte emlékezetünkől az elődépitményt. (Ezért is fordulhatott elő, hogy sem az első, sem pedig a második Miskolc-kötetben nem esett szó az épületről.)

Komáromy József kutatásaiból tudjuk, hogy 1521-ben említi oklevél először ezt a telket. Ekkor kapja Kormossy Tamás diósgyőri alvárnagy II. Lajos királytól. Az 1544. évi török betöréskor az alvárnagy háza is leégett, s ezt követően került a Szentpéteri család tulajdonába.³⁷⁹ Az 1702-es kötelkönyv még őket jelzi tulajdonosként.³⁸⁰ 1768–1790 között – a főutca számos más házához hasonlóan – ez az épület is görög bérletbe kerül. Később a Dimcsa család tulajdona lesz, s ekkor alakul át az épület külső megjelenésében és belső térkialakításában is görög kereskedő üzletházzá. (A szomszédos házban nyitott – a diósgyőri koronauradalom bérlőjeként – 1767-ben „Kaffe-ház”-at Zsámbék Tamás görög kereskedő. Csupán azért nem lett vetélytársa a szomszédos patikának, mert 1781-ben leégett. 1784-ben, amikor újraépítik, már alapvetően más funkciót töltött be.)³⁸¹

³⁷⁷ DOBROSSY I. 1996. 202–203. pp.

³⁷⁸ Az 1940-es évek elején Királdi János gyógyszerész veszi át az üzletet. Ekkor lekerül a cégről az „Arany”, csupán csak „Oroszlán” gyógyszerteret. (Számváltozás is történik, ekkortól Széchenyi u. 78.). A többiekhez hasonlóan az 1950-es években itt is megjelenik a szám, s az Oroszlán 19/36-ossá egyszerűsödik, vagy szelidül több, mint három évtizeden keresztül. A mai – s múltjához képest jelképesen és valóságosan is lecsupaszított – honfokozatán fehér kerettel csupán ennyi olvasható: gyógyszerteret.

³⁷⁹ KOMÁROMY J. 1976. 19–23. pp.

³⁸⁰ TÓTH P. 1986. 44. p.

³⁸¹ B.-A.-Z. m. Lt. XV. IV. csomó

Az egykori görög bolthelyiségben kapott helyet a „Magyar Korona”, amelynek alapítási ideje 1819. november 9. Az alapító tulajdonos Szabó Sámuel volt, s üzlete „valósággal fenn is állott” 1832-ig. Ekkor Tisza Antal, tőle pedig 1839-ben Rádely József vásárolta meg. (Pati-
katörténeti szempontból érdekes, hogy Rádelynek Sajószentpéteren volt gyógyszerháza, s ezt cserélte el a miskolcira úgy, hogy még jelentős összeget, pontosan „1000 váltócécula forintokat” is ráfizetett.)

A „Korona” 1866-ban került dr. Csáthy Szabó István tulajdonába, majd még a századforduló előtt Balog József gyógyszerészhez. Csáthy Szabó István (1835–1903) nemcsak gyógyszerészként jeleskedett Miskolcon, hanem 1889–1897 között a villamos közlekedés megszervezésében és beindításában is nagy érdemei vannak. A takarékpénztárhoz, a gőzmalomhoz, a városi téglagyárhoz, vagy a Kereskedelmi- és Iparkamarához fűződő kapcsolatai, kötődése miatt méltán tekinthetjük és sorolhatjuk a XIX. század végének kiemelkedő alakjai közé.

A XX. század első felében Miskolc gyógyszerész társadalmának néhány jeles személye is megfordul itt hosszabb-rövidebb ideig bér-lőként, vagy tulajdonosként. Így 1909-től Baruch Sándor, 1921-től Reinhardt Jenő,³⁸² aztán az 1930-as években egy csereszerződést kötnek, amely Budapest–Miskolc üzleti kapcsolatra utal, de 1943–1944-ig Reinhardt marad a tulajdonos. 1948-ban még Magyar Koronaként volt ismert, majd az államosítástól megszüntetéséig, vagyis lebontásáig ez volt a 19/41-es gyógyszerház.

„Isteni Gondviselés” (Tizes honvéd u. 2. sz.).

A gyógyszerházat 1894-ben alapították. Az építési engedélyt Cseresnyés Antal, akkor még Makón lakó gyógyszerész kérte és kapta meg azzal a kikötéssel, hogy a Nagy- és Kis-Hunyad utcák összelátkozásából a honvédlaktanyáig (ma a Herman Ottó Gimnázium) eső részen köteles a gyógyszerházat felépíteni. Ez volt Miskolc hatodik gyógyszerháza. Fél évtizedes működés után tulajdonosa a patika áthelyezését kérte. A megyei közgyűlés és a sajtó is – igen tanulságos adatokkal szolgálva – sokat foglalkozott az ügygel. A Borsodmegyei Lapokban következőket olvashatjuk: „1894. évben, a midőn a hatodik gyógyszerházért folyamodtak, az volt a fő-índok, hogy a város felső részén nagy terjedelme daczára gyógyszerház nincsen, és hogy a gyógyszerházak mind a főutcán vannak egymás közelében, úgy szől-

³⁸² DOBROSSY I. 1996. 204–206. pp. GOMBÁR I.–PEIKER B. 1912. 84. p.

ván csoportosítva. Abban az időben a városi közegészségügyi szakbizottság, majd a városi közgyűlés, nemkülönben a megyei közegészségügyi szakbizottság a leghatározottabban elleneztek a hatodik gyógyszertár felállítását, annál is inkább, mert a már régen fennálló öt gyógyszertár teljesen kielégítette a közönség minden néven nevezhető igényeit. A véletlen azonban kedvezett ekkor Cseresnyés Antalnak, mert a megyei közgyűlésen, soron kívül tárgyalva a gyógytár ügyét, a mező-kövesdiek kívánatára, a midőn már a bizottság számottevő tagjai eltávoztak a tereméből, akkor dőlt el a hatodik gyógytár ügye. A mező-kövesdi bizottsági tagok a közegészségügy ellenére diadalra segítettek a hatodik patika ügyét.

A vármegye eme határozata folytán a belügyminiszter engedélyezte a hatodik gyógyszertár felállítását, ami ezelőtt öt évvel meg is történt, s az új gyógytár a város legélénkebb forgalmú, legnépesebb s legkedvezőbb fekvésű részén el is helyzetetett. E városrészben földbirtokosok, háztulajdonosok, kereskedők, iparosok, földművelők jelentékeny számmal vannak képviselve, itt lakik több, mint 3000 vasgyári munkás: – tehát e városrész olyan népes, hogy a gyógytár megélhetését teljesen biztosítja.”³⁸³ Az áthelyezéshez a közgyűlés nem járult hozzá. 1904-ben új tulajdonosa lett a gyógyszertárnak, Nemes Árpád személyében, aki buji lakos volt. (Cseresnyés Antal meghalt, utódai nem voltak, Nemes Árpád így került az ő helyére.) Az új tulajdonos – elődjéhez hasonlóan – szintén a patika áthelyezése mellett kardoskodott. Azt szerette volna, ha a gyógyszertár a Lutherudvarba költözik át.³⁸⁴

Az Ellenzék című lap ezzel kapcsolatban szintén nagyon fontos várostörténeti adatokat közölt. „Városunkat a Győri- és Zsolcai kapuk közé eső útvonal tudvalevőleg déli és északi kerületekre osztja, de míg a Király (mai Ady E.) utcán, Széchenyi utcán és Városház téren összesen 185 ház képezi az útvonalat, amelyre 5 patika esik, addig a Sörház (ti.: Tizes honvéd u.) és Győri kapui útvonalon, amelyre 151 esik, csak egy patika van. Hozzávéve mostmár a főútvonalhoz a 43 mellékutcát, a város területének harmadrészét képezi, amelyen több, mint 10.000 lélek lakik. Hogy ilyen területnek és ennyi léleknek egyetlen egy patikája se legyen, ez teljesen lehetetlen kívánság, amelyet városunknak minden humánusan gondolkodó polgára ellenezne. Ott, hol úgy a róm. kath., mint az ev. ref. egyháznak oly sok híve

³⁸³ Borsodmegyei Lapok, 1899. július 11.

³⁸⁴ GOMBÁR I.–PEIKER B. 1912. 84. p.

lakik, hol 5 népes elemi iskola van 8 tanerővel, 1000-en felüli növen-
dékkel, hol 2 népes óvoda létesített, hol intelligencia, nagy iparos
osztály és nagyszámú kisebb-nagyobb üzletek vannak, ott egy pati-
kának fenállása, boldogulása biztosítva van, ha ebben egy hivatásá-
nak élő, egészséges patikus működik.”³⁸⁵ Ezzel végérvényesen lezá-
rult a patika áthelyezésének kísérlete. 90 év múlva vetődött fel ismét,
de ez már nem áthelyezés, hanem az épület lebontása volt. Ekkor ké-
szítették elő a terepet későbbi Vologda lakótelepnek. Az összefutó
utcákat, a sarkon álló gyógyszerterát, s az akkori „földszintes” utca-
sort mindössze néhány, ekkor készült fénykép idézi. A gyógyszerter
történetéhez annyi még hozzátartozik, hogy Nemes Árpád 1904–1927
között, utóda dr. Mészáros Zoltán 1927–1948 között volt vezető
gyógyszerész. Az államosítástól az épület lebontásáig a korábbi „Is-
teni Gondviselés” 19/39. számú gyógyszerter lett a Tizes honvéd u.
2. szám alatt.³⁸⁶

„Erzsébet” (Vörösmarty u. 25. sz., Szirma u. 119. sz. majd Rákosi
Jenő u. 119. sz.).

Miskolc hetedik gyógyszerterára, amelynek alapítási jogát 1903-ban
Popovits Antal gyógyszerész kapta. Gyógyszerterát úgy reklámozta,
hogy az új intézményt a „Vörösmarty- (ezelőtt Gordon) és Szirma-utca
sarkán megnyitottam, hol és a gyógyszerészetbe vágó minden külön-
leges (speciális) szerek is kaphatók.” 1911-ben Popovitstól Wéhly István
gyógyszerész vásárolta meg az épületet és a patikát. Ő változtatta meg a
gyógyszerter nevét „Szent Erzsébet”-re. Biztosan annyi állítható, hogy
három és fél évtized után, még 1948-ban is ő volt a tulajdonos. Valószí-
nű tehát, hogy az államosítás is az ő tulajdonát érintette, s ekkor a
gyógyszerter meg is szűnhetett, hiszen számmal már nem látták el.³⁸⁷

KÖZEGÉSZSÉGI ÁLLAPOTOK ÉS A GYÓGYÍTÁS, JÁRVÁNYKEZELÉS ADATAI MISKOLCON

Az 1872-től folyamatosan közzétett polgármesteri évi jelentések-
nek külön mellékletét képezte a városi orvosok jelenléte a közegész-
ségügy állapotáról. Minden biztonnal ez része volt az országos adat-
szolgáltatásnak, hiszen a szempontok éveken át változatlanok. A je-

³⁸⁵ Ellenzék, 1904. november 15.

³⁸⁶ DOBROSSY I. 1996. 207–209. pp.

³⁸⁷ GOMBÁR I.–PEIKER B. 1912. 84. p., DOBROSSY I. 1996. 214. p.